

JONK BIJ JONK,
EN AUWT BIJ AUWT

OPERAKOMIEK IN TWIE AKTEN,

Weúrd van G.D. FRANQUINET

Musiek van V. VAN HELDEN

Veur den ierste kier gespeúld op Momustheater, den 10 Meert 1861

MASTREECHT,
GEDRUKT BIJ LEITER-NIPELS

PERSONNAGES

Bet SCHOONMEIJER, moosvrouw,

Mei PROESMANS, moosvrouw,

KAATJE, dochter van BET

PIETER, zoon van MEI

LOERJAS, rinteneer

En jufvrouw

Enen onbekinde

Moosvrouwen

Momusleefhébbers

HH. Z. Wesly

L. SOUGNEZ

Mej. L. DE BREUCK

HH. CH. CRETS

FR. STIEL

M. SONNEVILLE

G.D. FRANQUINET

UNION CHORALE

JONK BIJ JONK, EN AUWT BIJ AUWT

IERSTE AKT

Den theater stélt de greuntesmert veur van Mestrecht, – ‘s middags laat es gemeinlik niks mie es mooswiever dao zitten. In de loup van dees akt vélt den aovend al mie en mie in. – Links van de mert is en herberg, woe en taofel mét steul veúr de deur stoon.

Ie SCENE

De mooswiver zitten of stoon, en hébben kōrf veur hun met eerdappelen, meuserijen, enz. Bet zit veúraon links en Mei regts

INTRODUCTIE

CHOEUR VAN MOOSWIEVER

Komt dames, komt hieren!
 Ver hébben gooi waor;
 Blijft neet te lang zwieren;
 Maakt centjes noe klaor.
 Te koup, te koup is eus waor!
 Komt dames, komt hieren!
 Maakt centjes noe klaor.

(De jufvrouw kump in.)

- Komt hei, jufvrouw, ich héb gooi zaken,
- ‘Chéb veerse boter zonder reuk;
- Zeet ins die kröp die zullen smaken;
- ‘t Is zeker ertjes wat ge zeukt,
- Ich héb spinagie, lekker spruutjes,
- En negenwekes, sélderij,
- Comcommers, uutjes, kwakvoorskuutjes,
- En kuul en reuben, mélkerij.

(De jufvrouw geit op Mei aon.)

De jufvrouw.

Zégt, wieveúl vraogt geer veur eur slaoi?

Mei.

Viif centjes zal uch neet ruineeren.

De juffrouw

Nein, dat is neet in mine gaoi.

Mei.

Men ziel! ich wél niks profiteeren.

De jufvrouw.

Nein, eure priis waos mineschaoi.

ZAMEN.

Mei.

Dan gaot, jufvrouw, en laot uch scheeren.

De jufvrouw.

Die zeet, ze wélt niks profiteren;

Mè die hêi mich dao schoen goon scheeren.

(De jufvrouw geit op Bet aon.)

Bet.

Bezeet men waor, ze is patent.

De krop, madam –, kost mer drei cent.

De jufvrouw.

Van eure priis bin ich content;

En dao ich neet hiel deks gaon merten,

Zoe geft mich ouch get boter, erten,

Get buuntjes en perselie touw.

(Ze betaolt Bet.)

Ger zeet en raisonnabel vrouw.

Bet.

Geer zeet bedankt, men leef Mevrouw.

(De jufvrouw vertrékt.)

Mei.

Noe huur die ins den honing striiken,

Um kaal Mevrouwen hunne mond.

Bet.

Dan mós ich tich misschiens geliiken,

Dich schéls ze oet, dat is te bont!

Mei.

Wat hébste toch van mich te lúllen,

Den lastertong is lang bekind.

Bet.

Zwiig mer, de kaans mich toch neet kúllen,

Den haven loupen op en ind.

Mei.

Dat luigst', ich héb nog geld genóg.

Bet.

Al waste hébs dat is mer bóg.

Mei.

De bis e miserabel wicht.

Bet.

De gaanse stad sprikt schan van dich.

Mei.

Doe, spinkop!

Bet.

Doe, ratel!

Mei.

Doe, schinnaos!

Bet.

Doe, sloer!

Mei.

Dê, prik dee zak,

Canailje pak.

(Mei goeit Bet mét ene leege zak nao heûre kop.)

Bet.

Dê, preuf die pêi,

Doe voul klappêi.

(Bet gieft Mei en ongenutige peuter.)

Mei.

Dat is gemein,

Mê'ch krijg dich klein.

Bet.

Es' tich weer geit,

Ich bin gereid.

ZAMEN.

Mei en Bet.

Dat dol geraos

Van zoe'n schinnaos,

Zoe'n waterbaos,

Dat geit mich tegen.

Me blood dat kook^t

Ich wél dat spook,

Jeneverlook,

De mantel vegen.

(De mooswiver lagchen hun oet, pakken hun kôrf bejein, en goon aof, Mei geit mét.)

De Mooswiver.

Wat dol geraos!

Die koppel raos^t;

Dat geit noe haos^t

Van peuterswegen.

Hun blood dat kook^t

Hun gift die spook^t;

Wie eine vloock,

Goon zij zich tegen.

Ile SCENE.

BET *allein.*

Wat meint tie wel! Ich geluif, men ziel, dat ze zich inbeeldt dat ich bang veur heûr bin. Dan kint ze Bet Schoonmeijer nog neet, die liet zich heûre kies neet nummen. Mene maan zaoliger dee wist dat wèl, dee spraok mich noets tegen en luusterde nao mich wie en vink. Ich héb van het begin aof gezörgd dat ich de brook aon kraog, en ich moot et de gooije maan nao geven, her heet ze mich goods moods laoten nummen. En es ich mich noets héb laoten met de neus leijen door mene maan, – dee dan toch ene maan waos, – dan zou ich mich laoten euverduvelen door ze zuster, door die Mei Proesmans, zoe'n ierste luut, die koelk en dúbbeltje in heûr tes heet, of het moot de keel aof. Niks devan! Al ziin ver ouch zwiegersen, toch wél ich heûr de woerheid verdutsen, en, es het moot ziin, heûr de Mastreechter staar lieren kinnen. Dan kaan ze goon klaogen, es ze wélt. Ze wint er toch niks bij; want de leste kier, wie ver ouch het stadhoes op mósten, zag de jus: “Voel mets, voul boter; schriewt neet wie de mager verkes; de sop is toch de breui neet

weerd.” – Noe, dat ze deit wat ze wêlt. Ich héb heúr daostrak heúr nudige poortie gegeven. – Ich bekin het, ich waos get te driftig, en zij waos het neet minder. Mer zoe geit het; veer, moosmakken, hébben eus tong get te laank gesnojen, en daobij eus hand get te kort bij de mond. Ouch es us de kwint springt, dan krievelen us de viif gebojen, en dan is der duvel loos, – Mene maan zaolige, es dat speul begós, dee pótste altiit de plaat. Ich geluif et wel, er hêi misschiens in de roemelerij en rababbel van zen eigen vrouw konnen oploupen. En dao waos er neet nui veur. Dee gooije maan! ‘t waos enen iersten lummel, mer en braaf ziel, ene gaodsblok, ... dee zen vrouw van alles meister leet. – En noe, och erm! bin ich allein, met me Kaatje, dat ingelke, dat nog zoe onnuzel is es mélkscheúpke.

Ich slaof mich aof veur heúr get fatsoenlik in de wereld te doen oetkommen (*Stél aon ‘t publiek.*) Ze is in de oogen geschoten van den auwen Loerjas, dee is stabel gek nao heúr. Es ze dee kon aansloon, – dan is heúr fortuin gemaakt, want dee heet mieten! Ongelúkkigerwijs dinkt ze nog aon heúr neef, dee verloupen Pieter, dee zich euver veer jaor, mét e stúk in zene kraag, veur de Oost geangageerd heet. Ich moot heúr dat oet heúr hersens driven. Ze kúmppt zoegelijk van heúre winkel aof. Ich zal heúr dat wel verduutsen. (*Wêlt e weeg goon mê zuut Kaatje kommen.*) Mer dao kump ze zelfs.

IIIe SCENE

BET en KAATJE

Kaatje.

Dag, mooijer leef.

Bet.

Zoe, menen ingel, de kaoms mich zeker hei opzeuken.

Kaatje.

Jao, mooijer. Ger wét het misschiens nog neet; mer ich bin dao Taant Mei tegengekomen. Ze waos opgenomen tegen uch, en ze zag mich, es het neet waos veur mich die ze zoe leef had, ze zou uch noets mie wéllen bezien. (*Bet trékt heúr schouwers op.*) Ze heet mich vertéld es dat heure Pieter binnen korts terúk kump, want ze had ene brief van hem gekregen boe dat veul complementen veur mich in stonten. Ze zag mich ouch es dat Pieter nog altiit aon mich dacht.

Bet.

Jus, van dee Pieter gesproken, héb ich e weúrdje mét tich te deilen. De wéts, ich héb al gedoon veur dich wat ich kós. Ich héb tich laoten lieren lezen en schriiven; de kins den veer regels; ich héb tich van de merret aofgehauwen, en dich op e bendjesfabriek gezat.

Kaatje.

Ich dank uch ouch, mooijer, veur al eur meuite.

Bet.

En dan meinste dat ich tich zou geven aon enen aofgedankte soldaot? Das de kat!

Kaatje.

Mê mooijer, ger wét toch dat ich Pieter leef héb.

Bet.

Och! das en kaverleefde, die mooste mer vergeten. Num dich liever menhier Loerjas.

Kaatje.

Komp der mich noe weer mét deen auwen aon?

Bet.

Jao, want ich zou dich geere gelúkkig zien.

Kaatje.

Mêr ich héb deen auwe neet leef, en ich veul dat ich heúm noets zal kunnen leef krigen.

Bet.

Preútjes! De leefde kump nao den trouw. Menhier loerjas is e good gezeten maan; er heet veúl geld. Dan leefste op den rinten. Geluif mich; het geld is alwijn wat ene mins schoen en leef maakt. Het spreekwoord heet wel gelijk:

Biste schelm, of biste deef,
Hébeste geld, ich héb tich leef.

Kaatje.

Nein, mooijer, ich zék het uch. Ich wél aon men ierste leefde getrouw bliven; want ich weet het, Pieter dinkt wie ich. Dao, mooijer, ich wél noch liever, wie't geer, moos en greuntes verkoupen en met Pieter trouwen, es met deen auwe me leven op slófkes te versliten.

Bet.

Biste stabel, moosmak weerden! Wètste wel dat tao geine ongelúkkiger stiel is es den euse.

Gei centjen is mie op te loupn;
De boer dee bringt zen waor aon 't hoes;
En die bij us nog kommen koupen,
Die ziin der duvel veúls te loes;

Die laoten zich neet euvervraogen,
Wie vreuger jaoren woort gedoon;
Mer es ver téllen of ver waogen,
Ze létten wie eus vingers goon.

De keukenmeeg, die konnen leegen,
Die peiglen aof, dat is geweld!
En goon Madam dan nog bedreegen,
En reek'nen heúr het volle geld.

Ziin dat neet miserabel tijen?
De spaorpot weurt mer ingeteerd.
Den handel heet wel veúl te lijn,
Mer euse stiel is niks mie weerd.

Blijf tich stélkes aon 't bentjes nêijen; dat is mie honorabel.

Kaatje.

Dat kan allemaol woer ziin, mooijer. Mer ich blijf debij; ich wél deen auwen Loerjas neet.

Bet.

En boevuur neet? Wat hébste tegen em? Veuriers er heet geld, en dat is alles in de wereld; want dao speúlt de speulman veur, twiedens is het nog ene flókse vent. Er heet wel e bitteke griis haor, mê dao tegen weegt op daste alles van em erven zuls es er stúrf.

Kaatje.

Fooi, mooijer! men hart vraagt gein rijkdommen. Pieter kaan erm ziin, daorum te ieder blijf ich hem trouw.

Bet.

Mer, zég mich ins, boevuur hélste zoe aon de neef Pieter?

Kaatje.

ROMANCE.

Eeder meidske heet zoe geere,
 Dat heúr hart geit kloppenteere;
 Want 't geveulen is gegeven,
 Um in vreúgde saam te leven.
 Zou ich men leefde laoten loupén,
 Veur mooijersdwaank of vrijersgeld,
 Men hart is veur gei goud te koupén,
 En neet te leijen mét geweld.
 Dat andren zich te béste geven,
 Verblind door's werelds vaalse schiin;
 Ich wél 't gelúk van gaans me leven,
 Neet aon de blink geofferd zien.

ZAMEN

Kaatje.

Eeder meidske heet zoe geere,
 Dat heúr hart geit kloppenteere;
 Want 't geveulen is gegeven,
 Um in vreúgde saam te leven.

Bet.

Veur het geldje zeen ich geere,
 Dat het hart geit kloppenteere;
 Want de centjes ziin gegeven,
 Um in vreúgde saam te leven.

Kaatje.

Nein, nein, ich laot mich neet bekoren,
 Door 's werelds schatten, nog zoe groet;
 Men hart heet ins heúm trouw gezworen,
 En hélt deen eid tot aon de doet.
 Dat andren zich te béste geven,
 Verblind door 's werelds vaalse schiin;
 Ich wél 't gelúk van gaans me leven,
 Neet aon de blink geofferd zien.

ZAMEN.

Kaatje.

Eeder meidske, enz

Bet.

Veur het geldje, enz.

Bet.

Noe , het is wie het is. De zúls mich met den auwen trouwen, Met Pieter waor ermooi trouf in het hoes; en boe biste daan met den groete leefde. Weet dat boe den ermooi de deur in kump, de leefde de vinster oetvluigt. – En ich wil neet daste ermooi leis, huurste. Ich zeen dich liever frisch gekleid, in volle fleur, mét geld in den tes. En dat bin ich gerúst, want dan weet ich daste altiit get in de mélk zuls te brokkelen hébben.

Kaatje.

Mer, mooijer, mét Pieter...

Bet.

Das noe genóg. Ich wél het zoe. Ich gaon nao hoes touw. Geiste mét?

Kaatje.

Laot mich nog e minuutje wandelen, mooijer. Ich bin te zier bedreufd.

Bet.

Das good, mer bedreuf tich neet te lang.

(Bet geit aof.)

IVe SCENE

KAATJE *allein*

Och! wat bin ich toch ongelúkkig? Tegen wél en dank met zoe'nen lieliken auwen grompot te moten trouwen. En Pieter, wat zal dee zéggen es er terúkkump. – En ich weet et, er moot ein van dees daog terúkkommen. Nein, ich zal doen wat ich kaan, um neet aon deen iisbeer gekoppeld te weerden. Ich weer mich mét haand en voet de tegen. – Wat! met zoe get trouwen, eine dee zoe auwd is dat er twiemaol me vajer kós ziin, dat doon ich neet, al waos er met goud behangen van onderen tot boven. Dee zou mich dan wéllen punen! – Ach! 't riizelt mich door me liif es ich traon dink. Ich weet neet, mer es er dat riskeerde ich kretsde em ze gezicht zoe in stúkken dat er ieder op ene schuimlepel es op ene mins geleek. – Mer nein; zoe wiit zal et neet kommen. Es Pieter terúk is, zullen ver us wel zamen ouverléggen wat te doen vilt.

(Ze wélt e weggoon.)

Ve SCENE

KAATJE, LOERJAS.

Kaatje, zuut Loerjas.

God bewaort mich! dao is dee vent.

Loerjas.

Dag, Kaatje! – Mich tochs wel dat geer het waort, die zeker hei mét den aovend nao mooijer ins kaompt umzien.

Kaatje.

Mooijer is nao hoes tougegangen, en ich gaon ouch. Adieu, Menhier Loerjas.

Loerjas.

Nein, gaot neet e weg, Kaatje, – Ich héb uch get te vraogen.

Kaatje.

Sprékt op, mer spooit uch.

Loerjas.

Wét geer, Kaatje, wat dat is ene mins dee op heite kolen steit. Begrept geer dee zen torminten? – Nein! dat wét geer neet. Neet woer, dat wét geer neet?

Kaatje.

Nein, en dat geit mich ouch neet aon.

Loerjas.

Dat geit uch neet aon? – Zoe sprikt de onschúld. – Jao wél, Kaatje, dat geit uch wel aon; want dee mins, dat bin ich.

Kaatje.

Geer! Ah, ah, ah, (*Ze lacht hel op.*) en noe?

Loerjas.

Wie? en noe.

Kaatje.

Jê, ger staot op heite kolen; en noe?

Loerjas.

(*Apaart.*) Wat is dat? Zou mich dat onnuzel wicht veur de gek hauwen. Mer nein, ze is veûls te zeut daoveur. (*Hel op.*) Kaatje, ich begriip uch neet. Wét geer dan neet dat ich eure maan weer.

Kaatje.

Geer, mene maan? Weerder gek?

Loerjas.

Gek, jao stabel gek, weer ich nog, menen ingel, este mich neet gauw belaofts men vrouw te weerden.

Kaatje.

Eur vrouw? Ich geluif werechtig dat der et in eur bovenkamer krijgt. Ger zeet zestig.

Loerjas.

Nein, mer twie en viiftig, Kaatje; mer nog vol vuur.

Kaatje.

Meint ger dan of ich mét het húltje loup veur mét uch te wéllen trouwen. Goddank nein, zoe wiit ziin ver nog neet.

Loerjas.

(*Apaart.*) En heúr mooijer die zag mich: ze waos dao mét content. Die auw heet mich gekúld. (*Hel op.*) Huurt, Kaatje, ich zeen wel dat eur mooijer uch neet alles gezagd heet. – Heet uch die gooi ziel neet gezagd dat ich uch dol leef had?

Kaatje.

Jaowel.

Loerjas.

Dat ich alle daog heúr kom vraogen wie'tger het maakt, en of der good geslaopen hébt.

Kaatje.

Jaowel.

Loerjas.

Dat ich daag en nacht van uch druim, dat eur leef gezichtje mich altiit veur de ougen spiegelt, dat geer mét eur zeut proememuilke noets men gedachten verlaot en dat men hart zoe vol van uch is dat het haost beersten moot. Heet ze uch dat ouch gezagd?

Kaatje.

Nein, dao heet ze mich niks van gezagd?

Loerjas.

Noe, Dan zég ich uch dat. – Ich gaon uch nog mie zéggen. Geer allein zeet diegenige die ich weerdig acht um vrouw Loerjas zaoliger heúr plaots in te nummen. Geer allein zeet diegenige aon wee ich de sleutels van men hoes, van men deuren, van men kasten, van men kisten, van men laojen wél touvertrouwen. Aon uch allein zal de ier toukommen. Kaatje, Van Loerjas weer op nuits in het groet broederschap te doen kommen

Kaatje.

Ich dank uch veur die ier, Menhier Loerjas; mê ich bin der gaar neet nui veur eur vrouw zaoliger te remplaceeren.

Loerjas. (weurd koed.)

Ha, ich zeen wel wat te doen is. Geer weigert mich; ger lacht mich debij misschiens nog get oet. Aoh! ich bin valselik bedrogen gewoorden. En eur mooijer ouch, ich geluif noe dat die mich get heet laoten schélderen; die heet mich veur de baggeroelen laoten loupén. – Das good, jufvrouw Kaatje, ich weet wat mich te doen steit. (*Apaart.*) Ich héb mich dao tegen get hels aon gestoeten. Ich geluif dat ich en blouw scheen héb. Mer das niks, enen ezel strukelt gein twiemaol euver dezelfde stein. (*Hel op.*) Adieu, jufvrouw Kaatje. (*Wélt e weeg goon.*)

Kaatje.

(*A paart.*) Och God! ich bin misschiens te gauw geweest! Wat héb ich gedoon. Ich weet, mooijer heet verpligtingen aon heúm, ze heet geld van hem geliend. Er is in staot en zeukt zen wraak op mooijer. Ach! (*Hel.*) Menhier Loerjas.

Loerjas. (Kumt terúk gans blij.)

Ah! ze reupt mich terúk. (*Hel.*) Wat is het, Kaatje?

Kaatje.

Woerum wélt ger zoe koed e weeg goon.

Loerjas.

Die is nog schoender! Dat wét geer zoe good es ich.

Kaatje.

Ich weit het neet, geluif mich.

Loerjas.

Hébt geer neet geweigerd men vrouw te weerden, hébt ger mich neet oetgelachen wie ich van men leefde spraok.

Kaatje.

Geer zeet al zoe auwd in de wereld, – en wét nog neet ins dat e meidske noets zoe'n zaken dadelik veur klinkende múnt aonnumt. Men goeit zich zoe neet aon de kop van den ierste de béste dee uch mer kump zéggen: ich héb uch leef.

Loerjas.

Ger hébt gelijk, Kaatje; ich bin enen ezel. Ich hêi dat moten naodinken; mer men leefde is zoe groet dat men hiel verstand in de war is.

Kaatje.

Me liet e meidske einige daog veur zich bedinken ie men het antwoord zeúkt te kriigen.

Loerjas.

De hébs alweer gelijk, me keend leef.

Kaatje.

En en oetstel is neet altiit en weigering, Menhier Loerjas.

Loerjas.

Ah! ah! ... wat huur ich! ... Groete God! ... Men bein!

(Er vélt op zen kneien veur Kaatje.)

Ich dank uch veur eur troestend woord,
 Ich huur! eus harter ziin akkoord'
 Mer, wie de meidskes doen altijd,
 Oet scheemte vraogt der get respiit.

Kaatje.

Staat op, Menhier Loerjas, want ger maakt eur brook voel.

Loerjas.

Das niks, o schoenen ingel zeut!
 De zuus mich kneejen veur den veut.
 Ich héb den leefde dao miskind!
 Vergeef het mich, – ich waos verblind.
 Ich bei, ich stamel en ich beef;
 Want zuug, me Kaatje, ich héb tich leef.

(Kaatje lúpt eweg en Loerjas in volle extaas geit door.)

Men hart dat steit veur dich in vlam,
 Ich maak tich ríik! – de weurs Madam! –
 De bis de blom van Loerjashart,
 Blom zonder dorens aon de start;
 De bis dee roes die weeldig bleuit,
 En gaans het leven mich verzeut;
 De bis de staar die mich verblijdt,
 Den straolen ziin gebenedijd.
 De bis ...

(Op dit ogenblik toet hem Pieter, dee al einige minuutjes is ingekomen, met en trompút in zen oeren. Loerjas verschrikt, zuut op; – en verpópzakt van in plaots van Kaatje ene vreemde soldaat te zien, lúpt er in ins de scène aof.)

Vie SCENE

PIETER *allein*

AIR

Lústig en blij
 Vögelke vrij,
 Bin ich weer hei!

Met zak en pak op mine rúk,
 Kom ich noe oet den Oost terúk.

I.

Wie laank, wie laank, veel mich den tiid,
 Sint dat ich waos weg zoe wiit!
 Wie dol, wie dol waos mi verstand
 Doe ich vertrok nao 't Oosterland.
 Wie déks héb ich mich neet beklaog^d

Dat ich men leeste neet mie zaog;
 Want boe ich waos of wat ich deeg,
 Ich dacht altiit aon 't auwd Mastreech^t.

Mer het gelúk,
 Mét en gooi núk,
 Bringt mich weer trúk,

Hei boe e mooijerhart mich wacht,
 En Kaatjes oug mich tegenlacht.

Lústig en blij,
 Vögelke vrij,
 Bin ich weer hei.

Mét zak en pak op mine rúk,
 Kom ich noe oet den Oost terúk.

II.

Met niks op tes, mer zonder vreis,
 Bin ich de wereld rond gereis^d,
 'chéb stei gezeen van gruutse pracht,
 En schatten noets neet oetgedacht;
 Jao, in het land van zonnegleui
 En van natuur heúr rijkste bleui,
 Dao bleef men hart noch kauwd en leeg,
 Vond schoender land neet es Mastreech^t,

Mer het geluk,
 Mét en gooi núk,
 Bringt mich weer trúk,

Hei boe e mooijerhart mich wacht,
 En Kaatjes oug mich tegenlacht.

Lústig en blij.
 Vögelke vrij,
 Bin ich weer hei!

Met zak en pak op mine rúk,
 Kom ich noe oet de Oost terúk.

VOLKSLEED¹

Vivat, vivat Mastreecht!
 Bij het flick'rend staargezwiemel
 In 't azuur van Neerlands hiemel,
 dao blinkt het schoenste zélverleecht,
 Dao blinkt de staar van eus Mastreecht!

I.

¹ (Bij de presentatie weurd mer het ierste koeplet van het volksleed gezongen.)

Mastrecht! zoe schoen en leef gezeten
 Aon 't spiegelwater van de Maos!
 Eus leefde zal dich noets vergeten,
 Die vlamt veur eus geboorteplaots.
 Laot ander stei in rijkdom bleuijen,
 Diin glorie is 'ne woere schat;
 Ver veulen 't hart veur dich us greuijen,
 Jao, veer ziin trotsig op eus stad!
 Vivat etc.

II.

Het oorlogsvuur, in vreuger ieuwen,
 Umkransde dich met kroen vol blood;
 Den kinder vochten wie de lieuwen,
 Ze waoren groet door deúgd en mood.
 Nein, noets ziin achter zij gebleven,
 Mastrecht, es het gevaar dich wouw.
 Mer good en blood, dat woort gegeven,
 Oet vrijheidsleefde en búrgertrouw.
 Viva etc.

III.

Mastrecht, de toukomst lacht tich tegen,
 Vol hoop verwachten veer heúr gunst,
 De vrijheid straolt noe heúre zegen,
 Noe leeft de vrei, noe bleuit de kunst.
 Altijd zal d'Eindragt us verbinden,
 Dao boe den ier is op het speul;
 Dan zúlste al'maol bezielid us vinden,
 Mét *eine* zin, mét ei geveul
 Vivat, etc.

VIIe SCENE.

PIETER, ENEN ONBEKINDE

Pieter.

Hé! ich veul mich gans gelúkkig dat ich weer in Mastrecht bin. *Oost west, t'huis best.* –
 Dao is en herberg! ich gaon gauw ene slók nummen. (*Zuut enen onbekinde zitten.*)
 Gooijenaovend, Menhier! – Hei e glaas beer!

Den Onbekinde.

Gooijen aovend! – Zégt ins, vrund, ich zeen aon eur kleiage dat ger oet den Oost komt.

Pieter.

Jao, Menhier.

Onbekinde.

Geer hébt en ferm stum, die schalde euver de merkt nog erger es ene carillon. Es geer in Mastreecht blijft, dan zullen ze uch gauw bij de *section de chant* inpalmen.

Pieter.

Dao bin ich altijd van geweest.

Onbekinde.

Das braaf! – Mer à peropos van den Oost gesproken, ger hébt dao zeker wel Klaos gekind.

Pieter.

Klaos! Wat veur ene Klaos?

Onbekinde.

Men neef, zoe'ne groete opgeschoten, magere jong; er had en lang neus, en spitse kin, greun ougen en ene roeije baard. Er had daobij nog twie bróbbelen op zen neus en veer pepervlekken op zen wangen.

Pieter.

Nein, zoe'ne schoenen heilige rappeleer ich mich neet daoachter te ziin tegengekommen.

Onbekinde.

Das wonder! wie is dat mögelik? – En ger waort zamen in den Oost!

Pieter.

Meint ger dat dat land dao neet groeter is es Mastreecht hei, boe zich bijnao eederein kint? Das e land, das nog tien maol groeter es hiel Holand en Belge bejein.

Onbekinde.

Bliksem! – En zégt mich ins, is het woer wat ze mich vertéllen, dat het dao zoe werm is dat ger dao allemaol in hummesmouwen lópt, en dat de lui van het land gaans póddel naaks wie de biesten dao loupen?

Pieter.

Jao, daoin hébben ze uch neet gekúld.

Onbekinde.

Mer me kaan dat neet zien, neet woer, dat die lui naaks loupen?

Pieter.

Boeveur neet?

Onbekinde.

Veurierst umdat hun vel gans zwart is; en twiedens umdat me dao mer 's nachts mét den duuster oetgeit, want mét den daag sliep me veur de hits.

Pieter.

Ah, ah, noe doot der mich lachen! Me vingt dao wel ins en uilke mét den dag, pront wie het mennigen al, hei doen, – dat uilke is wel is woer get langer van doer es hei; mer dat kaan me neet slaopen heiten, meister leef.

Onbekinde.

Het moot toch en aordig land ziin. Ich héb mich van me neef laoten oetléggen, dat het wel 10.000 oren van heiwiit is, en dat het laog midden tússchen het land van der Groeten *Turk* dee 500 vrouwen heet en dat van den Keizer van China dee ers 1000 zou hébben. Wét geer mich ouch te zéggen wat die twie met alle die vrouwen aonvangen?

Pieter.

(*Apaart.*) Wat is dat veur ene slumme gast? – (*Hel op.*) Dat weet ich neet gans just. – De ein zal hun de kousen strikken, en ander hun breuk neijen die kapot zien, en derde zal hun de hummes verzaoten, en veerde kookt hun de pot, en vijfde pótst hun de stievelen, en

zésde kempt hun het haor oeterein, enz. enz. enz.: en mét de mierrest zullen ze naoluijerke speulen, of köpke in de maoneschiin.

Onbekinde.

Das gemeekelik. Ich wouw ouch wel zoe véul vrouwen hébben, mer ich mós ze neet hoven de kost te geven. – Deen Oost is veur mich wie e raödselke. Ich huur dao zoe geere van spreken?

Pieter.

Es der wélt, zal ich uch enen anderen kier ins mie daovan vertéllen, want dao kaan ich ganse ooren, gaanse daog mét bezig bliven. Mer ich héb noe geinen tiid; ich moot ouch ins zien goon, of ich me mooijer vind.

Onbekinde.

Das braaf, jong! – Eure naam?

Pieter.

Pieter Proesmans.

Onbekinde.

Dan kin ich eur mooijer. (*A paart.*) En auw leeste van mich! (*Hel.*) De locht weurd mich ouch get vochtig. Ich gaon binnen nog e maötje pakken. (*Aof.*)

Pieter.

Ich drink het mijnt ierst hei oet. Gooijen aovend, vrund.

VIIIe SCENE

PIETER en KAATJE

Kaatje (vol contentemint)

Pieter is terúkgekomen! – De auw Liebe is em tegengekomen. Ze heet hem herkind, en oet einen aosem heet ze't mich kommen zéggen. Aoh! men hart klopt mich geweldig! – Pieter terúk! Noe bin ich oet alle leid. – Er heet mich nog leef! jao, mer es er bij mich kump, dan hauw ich mich ierst get op me stúk; ich zul em get in den angst zétten, hem doen geluiven dat ich niks mie van hem hauw um em te straoven van nao de Oost gegangen te ziin. Jao, dat doon ich!

(*Ze wélt e weeg goon, en zuut Pieter zitten.*)

DUO.

Wat zeen ich dao!
Men oug verblindt;
Ich schrik bijnao,
Noe heer mich vindt.
Ich bin wie neer,
Men hart dat beef!
Ich zeen em weer;
'ris mich zoe leef.

(*Pieter zuut Kaatje.*)

ZAMEN.

Pieter.
Wat zeen ich dao!

Kaatje.
Wat zeen ich dao!

Men oug verblindt;
 Ich schrik bijnao,
 Noe zij mich vindt.
 Ich bin wie neer,
 Men hart dat beeft!
 Ich zeen ze weer;
 Z'is mich zoe leef.

Men oug verblindt;
 Ich schrik bijnao,
 Noe heer mich vindt.
 Ich bin wie neer,
 Men hart dat beeft!
 Ich zeen em weer;
 'Ris mich zoe leef.

Pieter.

Zég, Kaatje, ich bin gekommen
 Van oet den Oost terúk.

Kaatje.

Ich zeen, ger zeet gekommen!
 Veúr uch, wat e gelúk!

Pieter.

Is Kaatje neet vergeten,
 Wie leef dat ich ze had?

Kaatje.

Dao wél ich niks van weten,
 Geluif mer zeker dat.

Pieter.

Wélt Kaatje dan neet weten,
 Dat ich heur hart ins had?

Kaatje (à paart.)

Zen hoop dinkt heer verloren!
 Mer ich veul medelij;
 Men leefd' is bliven doren,
 Ich maak em strak weer blij.

Pieter.

Herinner dich die daog,
 Wie 't hart van angst mich beefde,
 En stam'lend ich de vraog
 Dich doog van tegenleefde.
 Herinner dich die daog,
 Die zoe gelúkkig waoren,
 Wie 'ch oet den ougen zaog,
 Den leefde zich verklaoren.
 Jao! heilig ziin die daog veur mich,
 Wie ich miin leefde gaof aon dich!

Kaatje.

Jao! ich herdink mich nog
 Die zachte leefde trúk.
 Mè dich! diin hart is toch,
 Vergeten dat gelúk.

Pieter.

Herinner dich die oor,
 Die zaolig m'is gebleven,

Wie ich aon Kaatje zwoor
Getrouwheid veur het leven.
Herinner die die oor,
Wie dat de leefdevonken
Eus harter gleuiden door,
In ei gevoel verzonken.
Jao! heilig is die oor veur mich,
Wie ich men leefde gaof aon dich!

ZAMEN.

Kaatje en Pieter.

Jao! heilig is die oor veur mich,
Wie ich men leefde gaof aon dich!

Kaatje.

De hoop lacht us weer tegen!
Wie 'n staar op hiemelsbaon,
Zoe straolt ze rúst en zegen,
Noe in eus hart veurtaan.

Pieter.

Jao! dich herkins noe weer,
Men trouw die ich dich zweer.

ZAMEN.

Pieter en Kaatje

Aon dich aon dich, allein, heeb ich men hart gegeven;
Den leefde'n is de zon die straolt op gaans mi leven.

 TWIEDE AKT.

(Den theater stélt en kamer veur oet het hoes van Bet Schoonmeijer. Achteraon en deur, en ouch ein op zij. Taofel en steul.)

Ie SCENE

BET en MEI

Bet.

Jao, Mei, ich bekin het. Ich waos dao strak get driftig; het is mögelik dat men tong euver dich get te hel geloupen heet. Dao mooste neet mie aon dinken, want de wéts wel dat zoe get dageliks broed is veur us.

Mei.

Och nein, ich bin zoe blij dat mene Pieter is terúkgekomen dat mich werrentelik eus hiel knebbelarij oet de kop is gevlogen – Zég ins, Bet, hébste hem al gezeen. Wat schoene, frische kerel! Ich bin verierlikt dat het miine jong is.

Bet.

Ich bin nuischierig veur em ins te zien, Mei. Is er neet get broen van vel gewoorden?

Mei.

Mer en hiel bitje; en dat steit em zoe good, zoe mannelik.

Bet.

(A paart.) Ich wou dat er zoe zwart waos gewoorden es enen duvel, dan wou em Kaatje neet mie.

Mei.

Het spit mich, Bet, daste den dochter neet aon Pieter wéls geven. Ich begriip tich wel. Loerjas heet veúl geld, en Pieter heet niks. Mer die kinder hébben zich zoe leef, en het zou en schoen koppel ziin.

Bet.

Das allemaol woer; mer de wéts hiel good dat ich me woord gegeven héb, – en e mooswiif heet mer *ei* woord. Dich zélfz hébs mich gezagd dat dat en schoen partij veur Kaatje waos.

Mei.

Jao! – ouch wél ich dich neet aonraojen van de woord terúk te trekken, God bewaort mich. Pieter is jonk en schoen; dee zal toch wel zene weeg maken.

Bet.

Dat dink ich ouch wel. En es ich em en hendje kaan draon helpen, maak staot op mich. Ich bin zen paat.

Mei.

Dat vilt just good; want ich had tich en vraag te doen. Ich héb geld van doon.

Bet.

En dat kumste mich vraogen?

Mei.

Jao, Bet. – Huur! ich weet daste geld hébs, want de bis altijd good geregeerd, en de Kaatje geit op het bendjesfabriek, en is bijnao gekleid wie en daam.

Bet.

Zwiig daovan, dat heet mich de ougen oet de kop gekost.

Mei.

En Pieter, och erm! heet niks es get reisgeld métgebragt. Er dinkt wel e stadspöstke te kriigen, mer ondertússen moot er gekleid goon. Hêi ich mer en vijf en twintig of daartig gulden, ich maakde hem en hierepak. Lien ze mich, Bet?

Bet.

Wat vraog! Onder us kaan ich et tich wel zéggen; ich bin zoe kaal es en loes.

Mei.

Wie!

Bet.

Dat is mer zoe. De wéts zoe good es ich, dat in eus zaak koelik genóg te verdeenen is um de tan aon het werk te hauwen.

Mei.

Jao, dat bliksems wintermoos heet us verleijen jaor en smerige brook aongezat.

Bet.

Noe, – ich wil et tich wel bekinnen, – es Menhier Loerjas mich neet geholpen hêi, dan weet ich neet, wie ich mich hêi derdoorgeslagen.

Mei.

Waste mich zégs, Menhier Loerjas! – (*à paart.*) Noe begriip ich boerum Kaatje met deen auwen moot trouwen; das en kwitantie!

Bet.

Jao, jao! door de leefde die er veur Kaatje heet, kaan ich, mét e bitteke em te vlêijen, van em verkriigen wat ich wél.

Mei.

De bis gelúkkig daste zoe'n mélkende kooi aon de hand hébs. – Mê, es ich ouch ins probeerde bij dee, wat tunks tich?

Bet.

Jè, dat is al zoe get, – Mer wétste wat? Es er kump, dan zullen veer et em vraogen. Ich wouw em anders ouch nog en vijftig frank aoflienen. – Weigert er het us, dan ziin ver even wiit.

Mei.

Er kump gemeinlik 's aovends hei. Es ich ins op em bleef wachten?

Bet.

Dat konste doen. Mer este get van em verkriigen wéls, dan moten veer mer veúl van Kaatje em spreken; – want de wéts: wie het hart klopt, zoe geit de haand.

IIe SCENE

De veurigen, LOERJAS.

Loerjas. (met de kop tússen de deur.)

Gei belét, dames?

Mei.

Jesus! dao is de kooi al!

Bet.

Gaar neet, komt mer binnen. (*à paart aon Mei.*) Es me van der duvel sprikt, dan zuut me zene start.

Loerjas.

Wie geit het hei in het hoes? Is men ingelke al terúkgekomen? Ich bran van verlangen heúr weer ins te zien.

Mei.

Ze is nog neet hei, ze is bij mich in hoes; heúr neef Pieter is van daog terúkgekomen.

Loerjas.

Ich zal gecharmeerd ziin, men leef Proesmanse, mét eure zoon kinnis te maken. Mer ich hêi liever dat Kaatje hei waos es bij uch. Want – ich moot et uch zéggen, – aon den aovend héb ich heúr op de merret gesproken; niemand zaog us, – ich riskeerde het, – ich naam men courage bij de kop, – en ich bekinde heúr men leefde.

Mei en Bet.

Ah! en ...

Loerjas.

En! – ich moot zaat of verduzeld geweest ziin. Men hart waos vol, men stum die stamelde, men bein die knikden, – ich veel op men kneejen veur heúr. Wat toen gebeurde is weet ich neet. Mer in ins huur ich in men oer en trompút, of het die van het léste oordeil waos. Ich kom tot de mine, ich zeen op, – en wat zeen ich? – ene greune soldaot dee mich men gezicht vol toette. Ich verschrikde mich zoedaonig, ich zaog neet mie of Kaatje nog dao waos; en in eine leup vloog ich nao Schriinemekers op St Pieter, – De nudige maötjes gaoven mich weer mood, – En noe kom ich terúk, ins nao Kaatje zien, en van heúr huren, – wat er gebeurde is.

Bet.

Kaatje heet mich wel gezagd dat geer heúr had aongesproken op de merret; mer ze heet mich neet gesproken van dee greune soldaot.

Mei.

Mer, menhier Loerjas, wie zaog dee oet, dee soldaot?

Loerjas.

Mer wie ene soldaot oetzuut; lielik, barbaars, – greun! – met katteougen; ich geluif zelfs dat er bokkepuui had. Jao! er had bokkepuui; zeker en achterneef van der duvel.

Bet.

Ich geluif dat uch den angst e bitje achter het leer gezeten heet; want me Kaatje geit toch neet met der duvel um.

Loerjas.

Christene ziel! Nein, das zeker neet. Kaatje is veur mich ene zeuten ingel oet den hiemel. – Mer het blijft toch altiid wonder veur mich, wie ze zich zoein ins in dee greunen soldaot heet kunnen veranderen. Ich wist ouch neet dat ze op de trompút zoe vreisselik kós toeten.

Bet.

Mer weerde noe gaans onnuzel. Kaatje, dat schaop, zou op de schuiftrets kunnen toeten.

Loerjas.

Jê, vrouw Schoonmeijer, ich weet het neet. Mer dinkt mer ins zelf nao. Ich bin met Kaatje moorzelig allein, ich spreek met heúr, ze steit veur mich, en in ins zeen ich op heúr plaots dee greune stoon, dee mich schandaolig men oeren volbleust. Wat dinkt geer dao van, vrouw Proesmans?

Mei.

Dat uch den angst van eur verstand beroufd heet. Dee greune soldaot mét die tromput kaan niemand anders geweest ziin es mene zoon Pieter, Kaatje heúr neef

Bet.

Jummich jao! dao is het wonder al klaor oetgelagd.

Loerjas.

Wie is dat mögelig?

Mei.

Dee van daog oet den Oost is terúkgekomen. Er heet e greun pak en zen trompút métgebragt. Er is es sergeant hooreblaozer van de jegers gepasporteerd.

Loerjas.

Noe, dan zég ich nog ins: ich zal gecharmeerd ziin met eure zoon kinnis te maken. (*à paart.*) Dat is toch neet kousches, – ene neef, – ene greune soldaot, – en ene trompútter debij, Loerjas, mene jong! hauw den ougen good open.

Bet.

Noe, menhier Loerjas, moot ich uch zéggen dat ich vandaog met Kaatje serieus euver uch gesproken héb. Dat leef keend is neet ongenegen um met uch te trouwen. (*aon Mei.*) Help mich e bitje.

Mei.

Jao, menhier Loerjas, ich weet het ouch. Ze heet mich dao e weúrdje euver los gelaoten.

Loerjas.

En meint ger dat zeker?

Bet en Mei.

Wel zeker.

Loerjas.

Jao! ich wél het uch wel bekinnen, nao de declaratie die ich heúr gemaakt héb, is ene band van men hart losgegangen. Zoe haaf en haaf verstond ich oet heúr weúrd, dat men zakes good stonten. De hoop, – zeet, men leef vrundinnen! – de hoop maakt mich van daog de gelúkkigste maan van de wereld.

Bet.

(*Stel aon Mei.*) Het ougenblik is dao; er is good gemúst; riskeer dene bedelbreef.

Mei.

(*Stél.*) Ich dúrf neet good; ich bin bescheemp.

Bet.

(*Stél aon Mei.*) Loup, matsvot, dan zal ich mer beginnen, en de zuls ziin wie fiin dat ich dat lap. (*Aan Loerjas.*) Es het vaneur beleefte waos mich en daartig frank te lienen, dan zout ger mich plezeer doen. Dat geit dan met het euverige door. (*Loerjas maakt e schuins gezicht.*)

Mei.

(*A paart.*) Das zeker fiin gelapt. Ze vilt met de deur in het hoes.

Bet.

Ich gaon mörgen al het geld doen inkommen wat men klanten mich nog van meuserijen en eerdappelen schúldig ziin en dan geef ich uch alles in ins terúk. Mer zeet, dat geld hêi ich geere van daog; ‘t is veur Kaatje enen hood te koupén.

Loerjas.

Ho, ho!

Bet.

Jao, ich wél zien wie men dochter met ene hood steit. Ger zout toch neet wéllen dat, es ze met uch trouwde, ze heúren hood scheif opzat, wie iemand dee niks van de mode kint.

Loerjas.

Dus veur Kaatje! (*à paart.*) Ich geluif, dat ze mich ein opbindt; mer ze wét mich zoe good mét me zwaak te nummen.

Mei.

Ger hébt zoe e good hart in, menhier Loerjas! geer kont geer maagt dat neet weigeren. Dao, ich wéd dat es ich uch en viiftig frank vraogde, geer ze mich dadelik zoudt geven.

Loerjas.

Popnel! Das de kat!

Mei.

Och! dat zégt ger mer veur te lachen. Ich kin uch beter es zoe. Kaatje, die noe nog t'hoes bij mich is, zag mich van aovend nog: dee menhier Loerjas heet het béste hart van de wereld.

Loerjas.

Zagt Kaatje dat? Dat goddelijk keend!

Mei.

Wel jao! – en daorum twiifel ich gein ougenblik draon, of ger lient us dat bitje geld. – Wat maakt uch dat? Zoe'ne rieke mins! Ich bin zeker, ger hébt nog mie es honderd gulden jaarliks.

Bet.

En en eigen hoes.

Mei.

Dao mankeert uch niks es ... en schoen vrouw!

Loerjas. (gans verblijd.)

Me Kaatje!

DUO.

Mei en Bet.

Komt, zeet noe toch ins leef,
Gedeestig en beleef^d;
Dan krijgt geer Kaatjes haand,
Es geer zeet complesaant.

Bet.

Men dochter is ouch schoen,
Z'is leef en vol fatsoen.

Mei.

Ger wét, ich bin heúr taant,
'Ch maak heúr met uch kontaant.

Bet.

Bezeet heúr öugskes blouw!

Mei.

T is wel de schoenste vrouw!

ZAMEN.

Mei en Bet.

En licht uch dat neet aon,
 Eur g'lúk te zien veurtaon
 In zoe'nen ingel leef,
 Zoe lang es geer nog leef^t,

—
 Woe vindt ger in eus laand,
 E meidske zoe charmaant?
 Nein, in Mastrecht of Wiik
 Besteit neet heúr gelijk.

Bet.

Dinkt dat geer ouch ins weert
 M'ne schoenzoon, das get weerd!

Mei.

Dee moot ziin complesaant,
 Veur mooijer en veur taant.

Bet.

Me Kaatje is ene schat!

Mei.

De perel van eus stad!

ZAMEN

Mei en Bet.

En licht uch dat neet aon
 Eur g'lúk te zien veurtaon
 In zoe'nen ingel leef,
 Zoe lang es geer nog leef^t.

(Loerjas liet enen hellen zúcht, haolt zen beurs oet en geeft hun alle twie geld. Wie die het geld beet hébben, goon ze zamen aof.)

IIIe SCENE.

LOERJAS.

AIR.

Mi geldje is noe striiken,
 Ich krijg het noets mie terúk;
 Dat zal noe wel droet bliiken;
 Bezeet men ongelúk!
 Wat minen troest geit weerdeⁿ,
 Is het hart van Klaasje leef;
 Dat is wat ich begeerde,
 Veur zoe lang es ich leef.

Ze zagten mich neet lang geleijen;
 Wat wéls tich toch met Kaatje vrijen;
 Dat is e meidske van fatsoen,

Z'is van de mode, jonk en schoen.

Doe, auwe gek,
 Dat is gei spek,
 Veur dine bek;
 Mer de leefde maakt tich gek,
 Krek
 Wie gek!
 Mi geldje is noe strikken, enz.

Het kós mich vreuger neet verscheelen,
 Es dat ze mich veur 't lepke heelen.
 Noe Kaatje mich tot maan verwacht,
 Noe wél ich neet dat iemand lacht;

Dee krijgt en watsch,
 In eine ratsch,
 Die vilt wie flatsch;
 Jao, dee krijgt en ferrem watsch,
 Kwatsch,
 Die watsch!
 Mi geldje is noe striken, enz.

(*Loerjas aof.*)

IVe SCENE

PIETER en KAATJE.

Kaatje.

Wat e gelúk, Pieter, dat deen auwe us neet gezeen heet! Er streek in den duuster zoe vlak langs mich. Men hart dat bótsde van angst in me liif.

Pieter.

Och, me leef Kaatje! laot deen auwe toch mer zeilen. Noe ich hei bin, zou ich wel ins wéllen zien dat mich eine me Kaatje onder men neus weghaolde.

Kaatje.

Pieter, Pieter! vertrouw neet te zier op den eigen. De wéts, me mooijer zuut neet mie es door de ougen van dee Loerjas. Ich geluif dat dee heúr behekst heet.

Pieter.

Jao, dee heet mieten; en dat verduveld geld heet men tant altijd verblind, dat stikt heúr de ougen oet. Mer veer zullen zien. Es ich mer zeker waos dastich mich altijd bleefs leef hébben, en mich neet verluichendes, dan vreisde ich niks mie; dan zou de mooijer us wel moten laoten trouwen.

Kaatje.

Twiifeltste nog aon men leefde veur dich! Ich, dee zoe lang es te e weeg waos, nog neet eine mansmins mie bezeen héb. Zoe veúl konstich neet zèggen, leveke! Want deen Oost, deen Oost! zég ins, este dúrfs, wat hébste dao al allemaol aongevangen?

Pieter.

Kaatje, hool noe gein auw keui oet de grachten! Laot den Oost mer slaopen. – De wéts, ich bin de naotou gegangen, umdat ich enen aovend te deep in het glaas had gekeken, en ich toen wie enen ezel geteikend had. Wie ich neuchter woord, waos het te laat. – Mer ver ziin noe weer bejein. Den leefde is men einigste hoop, en men hart dat blijft tich iewig.

Kaatje.

Och, Pieter! God gief daste woer zégs.

Pieter.

Jao, keend, het gelúk zal us leefde kroenen. (*Er puunt heúr.*)
(*Loerjas kumpt in, en zuut dat. Verschrikt blijft er stoon met zen erm in de huugte. In ins vilt er tússeen hun twiën in.*)

Ve SCENE.

TRIO.

Loerjas.

Ich héb uch dao zien punen,
Das zier ongegeneerd;
Geer kont uch neet verschunen,
Das neet gepermitteerd.

Kaatje.

Gaot, bemeuit uch mét eur zaken!
Gaot ger stélkes eure weeg.

Pieter.

Wat komt geer hei leven maken!
Geer staot us hei in de weeg.

Loerjas.

Zich zoe mer puuntjes vraogen,
En geven kier op kier,
De scheemte mós uch plaogen,
Geer kinder zonder ier!

ZAMEN.

Kaatje en Pieter.
Noe huur dee gek ins klaogen
Van kinder zonder ier.

Loerjas.

De scheemte mós uch plaogen,
Geer kinder zonder ier!

Loerjas.

Ich zal uch dat belétten,
Want zoe get geit mich aon;
Eur mooijer doon ich létten
Op eur gedrag veurtaon.

Pieter.

Gaot, en zét uch op eur knejen,
Want eur zin ziin nao de maon.

Kaatje.

Wat wélt geer us toch verbeeje?

Auwe! geer gaot us neet aon.

Loerjas. (à paart)

Ich zal heúr dat wel lieren,

Want ich weer heúre maan;

Zi moot mich dan wel ieren,

En mich ouch punnen daan.

Pieter. (geit weer nao Kaatje.)

Dee vent kump mich verveelen,

Dee lange slunterjas!

Kaatje.

Puun mich, – wat kan ‘t tich scheelen,

En laot die preutelkas^t.

(Ze punnen zich.)

REPRISE

Loerjas.

Ich héb uch weer zien punen,

Das zier ongegeneerd;

Geer kont uch neet verschunen,

Das neet gepermiteerd. – enz.

VIe SCENE.

LOERJAS *allein.*

Vermalecheerd! – Ich bin veur oet me vel te springen. – Zich punen, en in miin presentie! Ich, dee heúre maan zouw moten weerden. – O Kaatje, Kaatje, ich dacht wie de mooijer zag, es daste en onnuzel scheúpke waos! – Jaowel! dat héb ich noe gezeen. Ze puunt ene soldaot, ene greune soldaot! – Het is mer al te woer, stél waters hébben deepe gronden. Zoe ongegeneerd ziin veur de trouw, wie moot het daan danao goon? – Aoh, Loerjas, zet dene brél ierst good op, en laot tich neet mie veur het lepke hauwen. – *(Er zúcht.)* – Zouw ich dan noe men leefde moten opgeven! Kaatje, Kaatje, de bis zoe schoen! den erme Loerjas kneet veur dich. Héb compassie met heúm. De bis enen ingel, jao! En enen ingel kaan gein duvelenhart hébben. Kom in miin erm en laot mich tich punnen! Aoh! *(er is in volle extaas, en blijft einege minuten staon.)* Mer nein, weg serpent! De hébs de gek mét mich gehauwen, de hébs mich oetgeschollen veur auwe gek. Jao, ich bin enen auwe gek dat ich mich door zoe’n gaapsnaozen laot kúllen. – Mer het is gedoon! de maot is vol; Men ougen, goddank! ziin opengegangen. Ich wél hun laoten zien dat Christoffel Bombastus Nicodemus Loerjas zich neet liet lompen! *(Welt e weeg goon.)*

VIIe SCENE.

LOERJAS, BET.

Bet.

Wel, Menhier Loerjas, ich héb eus Kaatje al ene schoenen hood goon bestéllen.

Loerjas.

Wét geer ins wat, vrouw Schoonmeijer! ger kont met eur Kaatje veur mi paart nao den duvel loupén. – Ich salueer uch.

Bet.

Jesus Maria! Wat is dat? Wat euvergeit uch?

Loerjas.

Dao euvergeit mich dat eur dochter hei in miin presentie zich gedragen heeft wie, ... wie ... en sloer!

Bet.

Wat heet ze dan gedoon? Die leef ziel!

Loerjas.

Leef ziel! leef ziel! – ‘t is en ierste veeg, zég ich uch. Ze puunt ene soldaot, en hélt mich veur het lepke.

Bet.

Mer, Christene ziel! dee soldaot is heúr neef. – ger zeet veúls te jalous, Menhier Loerjas. Foi! ger moot uch daoin verbeteren.

Loerjas.

Jaloes! Met reije! – Ze puunden zich veur mich te treteren, ze spraoken van leefde, ze lachden mich oet. Ich waos mer veur hun enen auwe gek, ene gestruipde kwakvoors, en preutelkast! – Mer ‘t is gedoon, Vrouw Schoonmeijer! ‘t is gedoon, zég ich uch. Men ougen ziin open.

Bet.

Mer, mene leve vrund! das onmögelik, dat zal ich wel rangeren. Me Kaatje is te zier e verstendig, zeut keend, um mét dee verloupen Pieter te wéllen aonhauwen.

Loerjas.

Papperlepap! tutterletut! Praatjes ziin gein oorden! – Ich verlaot dat hoes hei, en kom neet mie terúk es veur men eúrd kommen te holen. Die zul der mich van daog nog moten terúkgeven, wie ouch die Proesmanse met heúr geslepen tong.

Bet.

Hiere God! Wat en ongelúk vilt mich op me liif! Dat kaan neet.

Loerjas.

Dat moot.

Bet.

Dat kaan neet, mene leeve Loerjas.

Loerjas.

Dan schik ich uch de baoi, Adieu, vrouw Schoonmeijer!

VIIIe SCENE.

BET *allein*

Hiere Jesus! Wat noe aongevangen! Dao likt noe deen hoelen droum van gelúk dee ich mich ingebeeld had. – Er wélt Kaatje neet mie. Ich héb et wel gezag dat dee Pieter us niks es ongelúk zou bringen. Hêi dee mer dao gebleven, ze hêi den auwe genomen, en neet mie aon heúm gedacht. Oet de ougen, oet het hart! – Mer noe, dat ze em weer gezeen

heet, noe heet ze de kolder in de kop; noe geit ze dee gooijen auwe lummel oetschellen en maakt em raozetig. – Die koeikinder dat ze ziin, met die kaverleefde verbruijen mich gans het nét dat ich zoe schoen hauw gespannen. Es ich dee Pieter onder men han krijg, dan zal ich dat hierke en aordige pijp doen rouken. – Mer wat noe gedoon? Es ich mich ouch al bij men haoren riit, dan trék ich er toch geine goeije raod oet. Dat húlps niks! – Wie gaon ich dat geld bij ein holen, veur deen auwe terúk te geven? Dat is noe al drei honderd daartig frank die ich em met fijngheid had weten aof te lóksen. Es er terúkkumt, en ich héb et neet, dan geit er de baoi ropen, en dan verkúpt dee mich me klein buultje, en goeit mich op straot. – (*aon et publiek.*) Dee van uch mich ene gooije raod gief, dee puun ich ouch ins. Hel, spood uch! Geer wélt neet? ich begriip et, geer zeet te lekker gevallen. – Jesus! wat huur ich? Dao kump er misschiens al. Hiere God! staot mich bij.

IXe SCENE

BET, LOERJAS.

Loerjas.

Ich kom al gauw terúk, vrouw Schoonmeijer, ins huren wie et oetzuut. (*Bet bezuut em dreuvig.*) Hébt geer eur kasten en kisten ins rondgevluid, en kaant geer mich me geld terúkgeven?

Bet.

Och, lieve hier Loerjas!

Loerjas.

Eur kermen húlps niks. Men goodheid is oet! Die is hei op en schandaolige maneer bedrogen gewoorden. Den auwe gek, wie mich jufvrouw Kaatje hét, vraogt ze geld terúk.

Bet.

Och, lieve hier Loerjas! (*Ze krit.*)

Loerjas.

Vrouw Schoonmeijer, scheid oet met dat kritten! anders gaon ich e weg.

Bet. (kritenteren.)

Nein, blijft toch! – Ich meinde uch mene schoenzoon te kunnen neumen, en noe weer ich neet allein dee kwiit, mer ouch nog ene gooije vrund.

Loerjas.

Zwijg daovan, – want anders weer ich weik van hart.

Bet.

Och nein! ich kaan neet geluiven dat geer koed op mich kaant ziin. Het is woer, men dochter is en snip die heúr relleke van en tong neet kós inhauwen. Wat wélt der doen, – dat is in de famielje. – Mer moot der mich dan daoveur straoven met de rooi van kastijing?

Loerjas. (weurd gemeujig.)

Och nein, vrouw Schoonmeijer! ich weet et, geer zeet en gooi ziel; ger hébt altijd veúl van mich gehauwen. Ger ontvongt mich wie e keend in het hoes.

Bet.

Jao,! ich kaan wel zéggen, dao waos mich gei groeter plezeer es es der ‘s aovends hei bij us waort.

Loerjas.

En ich dan! Bezunder es veer allein zamen aon eur vuur zaoten en van de vreugeren tiid us vertélden, dan vlogen der ooren um, - dan waos het mich of ich noets úrgens anders kós ziin es bij uch.

Bet.

(*A paart.*) Kós ich em mer euverholen um mich respiit te geven? Er is nog al good gestumd.

Loerjas.

Ja, men béste vrouw Schoonmeijer! ich bin in eur midden hei zoe gelukkig geweest, dat noe ich eur hoes moot verlaoten, men hart zich neet veult van chagrijn.

Bet.

Mer, ich jaog uch neet e weg, menhier Loerjas! Nein, blijft hei kommen. Is neet es mene schoenzoon, dan es mene gooien auwe vrund!

Loerjas.

Och! dat truust mich weer in men elend. Dan zul ich van tiid tot tiid van eur permissie gebruik maken. Want zeet! ich hêi mich zoe gaans allein in de wereld bevonden, dat ich gestorven hêi van weemood.

Bet.

(*A paart.*) Ich héb em weer in me nét! (*Hel op.*) Wét der wat? doot nog beter, komt hei bij mich woenen, – dan maken veer mer ein hoeshauwen oet.

Loerjas.

En Kaatje dan?

Bet.

Die wélt absoluut mét dee laplender van ene Pieter trouwen; noe, dat ze dan mer geit!

Loerjas.

Mer, men leef vrouw Schoonmeijer! eur vrundschap veur mich drijft uch te wiit. Wat zouwen de naobers neet zéggen es veer onder us tweeën zamen woenden?

Bet.

(*A paart*) Hiemel, wat gedachte! (*Hel op, en wie verlegen.*) Wél, Loerjas.

Loerjas.

(*A paart.*) Aoh! men hart! – (*bezuut Bet op zij.*) Ze is nog en ferm púl! Ich weet neet, mer me blood weurd werm. (*Geit op Bet op aon en reikt heúr de hand.*) Bet! ... Bet! ... dao is men hand.

Bet.

Aoh! Loerjas, eus harter hadden zich verdaold geloupen.

Loerjas.

Ich geluif et ouch. Eus vrundschap waos leefde. – Boe kós ich zoe stom ziin van aon dat sprinkhaöntje van e Kaatje te dinken?

Bet.

Zwijg dao mer van; want ich huur iemand kommen.

Xe SCENE

De veurigen, MEI, PIETER en KAATJE.

Mei.

Dat vilt good dat veer uch just bijein vinden; dat ziin twee vleege in eine slaag. Die kinder hebben mich zoe lang aon het liif gelegen dat ich tich veur hun kom spreken, Bet.

Bet.

Ger doot wel, zwiegerse! Ich weet et, die kinder hebben zich leef en zouwen geere zamen trouwen.

Kaatje.

Jao, mooijer! ich moot uch zéggen dat ich noets met menhier Loerjas zal trouwen, en es ich Pieter neet krijg, ich mich dan verdoon.

Bet.

Lê, lê, lê! zoe wiit kump et neet.

Mei.

Nein, Bet! – Menhier Loerjas is zoelang wedeman geweest, dat heer et nog mer blijft. De moos die twee kinder zamen laoten trouwen. Jonk bij jonk en auwt bij auwt!

Loerjas.

Zoe dink ich ouch, men leef Proesmanse! ich heb ouch niks daotegen dat die twee charmante kinder zich leef bliven hauwen. Mer daorum blijf ich toch neet wedemaan, Proesmans! (*Nump Bet bij de hand, en zeet, wizende op de jong lui.*) Jonk bij jonk, auwt bij auwt.

Mei.

Wat is dat?

Pieter en Kaatje.

Mooijer, wat huren veer?

Mei (à paart.)

Dat moot ich goon rond vertellen (*aof.*)

XIe SCENE.

De veurigen (zonder Mei.).

Bet.

Jao, Kaatje, menhier Loerjas weurd de vajer in plaots van dene maan.

Loerjas.

En gieft heur 100 gullen veur houwelikspinning. Ich hoop, Pieter, es daste heur zúls gelukkig maken.

Pieter.

Vertrouwt dao op menhier Loerjas! Ich belaoft het uch heilig.

Kaatje.

Ich dank uch, papake! Noe heb ich uch ierst regt leef. Pieter is toch neet mie jaloes.

Loerjas.

(*A paart.*) Dat deit toch good, es zoe'e leef proememuilke mich dat zeet!

Bet.

Noe, kinder, zullen ver eus broeloft zamen op einen daag hauwen. Neet woer, Loerke? Dat geit dan in ein kosten door.

Loerjas.

Wiestich het good vinds, men leef ziel! – Mè, wat huur ich dao veur e ramoer.

XIIe SCENE.

De veurigen, MEI en mooswiver.

FINAL.

CHOER VAN MOOSWIEVER.

Wat hébben veer gehuurd!
De zaken ziin geklonken,
Dat is wie dat et huurt;
Noe lústig op gedronken!

Bet. (aon de mooswiver.)

Ger zeet wat leefde kaan!
Aon uch, men auw vrundinnen,
Kaan ich me zwaak bekinnen
Veur zoe'ne riike maan,
(*Drêit zich nao Loerjas en keúrt hem.*)
Veur zoe'ne leeve maan.

Loerjas. (aon Bet.)

Doe bis zoe poeseletig,
Me vruike leef, nao wins;
Men zin ziin kroeseletig;
Ich moot tich punen ins.
(*Ze punnen zich good.*)

CHOER VAN MOOSWIEVER.

Eur harter ziin accoord,
En alles is gekonken;
Dat eur gelúk noe doort,
Dao moot weer op geschonken,
En lústig oetgedronken!

Bet. (aon Loerjas.)

Kom, laot us ene daans,
Aofrapen oet plezeer.

Loerjas.

Jao, jao, men bein ziin gaans,
Wie 't hart verjungerd weer.
(*Dans, – polka mazurka.*)

Bet.

Ich veul, de geis aan 't knikken.

Loerjas.

Men bein die ziin vol mood.

Bet.

Mer nein, ich moot tich prikken!

Loerjas.

Nein, nein, ich daans nog good!

CHOER VAN MOOSWIEVER

Zuug dee gek ins dansen!
Koelik op zen schansen,
Kaan er nog mie stoon,
En wélt trouwen goon.

ZAMEN.

Kaatje.

Gei goud zal mi geveul verleijen,
Diin leefde blijft men levenskroen.

Pieter.

Niks zal van dich mich konnen scheijen,
Diin hart is minen leefde'ntroen.

(Es de polka mazurka gedoon is, geit Loerjas op
het publiek aon, en zingt:)

En dan alweer nao béd touw,
Trê, lê, lê, lê, lê!

